

Krāšņs un emocionāls piemiņas vakars Vārkavā

Antons Rancāns

Lāčplēša dienā, 11. novembrī, Preiļu rajona Vārkavas novads, Vārkavas un Sutru pagasts Vārkavā rīkoja kopīgas šīs dienas un kritušo nacionālo partizānu piemiņas svinības, bet 12. novembrī Vecvārkavā, bijušajā muižas pilī, kur tagad atrodas Vārkavas novada dome, notika Dienvidlatgales nacionālo partizānu atmiņu pēcpusdienu.

11. novembra svinības sākās ar Svēto Misi Vārkavas katoļu baznīcā, kas bija veltīta aizgājēju piemiņai un ko celebrēja prāvests Anufrijs Pujats, piedaloties daudziem draudzes locekļiem, Vārkavas vidusskolas skolotājiem un audzēkņiem, kuri ieradās sarkanbaltsarkankarogotā kolonnā, Zemessardzes Preiļu 35. bataljona vīriem.

Pēc tam visi aizbrauca uz kaimiņu pagastu, kur centrā notika plašs mītiņš. Vārkavas vidusskolas, Vārkavas un Sutru pamatskolas, kā arī vietējie pašdarbnieki uzstājās ar literāri muzikālu montāžu, runāja Vārkavas novada, Vārkavas un Sutru pagasta pašvaldību vadītāji Astrīda Spuriņa, Artūrs Štagars un Antons Znotiņš.

Soreiz un šajā svinīgajā brīdī bija pārstāvēta visa bijušā Vārkavas pagasta teritorija, kas pēc kara padomju laikos sadrumstalota ciemu padomēs un vēlāk "pārkristītās" par pagastiem (neliela daļa iekļauta arī citu kaimiņu – Rožupes un Preiļu pagastu

administratīvajā dalījumā). Šis, var sacīt, bija vēsturisks akts, kad lielais pagasts atkal bija viens.

Tad pa vējam nenodzēšamām svecēm izrotātu ceļu dalībnieki gar skolu devās uz pāris kilometrus attālo Balto krustu meža malā aiz Odziņas upītes, kur tika nošauti nacionālie partizāni. Ne īstais viņu skaits, ne arī visu vārdi ir zināmi; daudzi pārāpbedīti svētītā zemē kapos ģimeņu piederīgo mūžīgas atdusas vietās. Bet daudzi vēl joprojām meklējami un izzināmi. Te tika nolikti ziedi, viņiem par godu izskanēja zemessargu salūts.

Pie mežmalas Baltā krusta, kur joprojām kā mēmi pagātnes briesmu darbu liecinieki redzamas atvērtas kapu vietas, tikos ar Nacionālo partizānu apvienības biedriem – pensionāriem Valdi Stari (strādājis Salaspils atomreaktorā par mehāniķi, dzimis bijušā Līvānu pagasta Krievu purva apkaimē, Augstajā kalnā, Dubnas kreisajā krastā, iepretī Vanagu katoļu baznīcai, nacionālo partizānu aktīvas darbības zonā) un rīdzinieku Gunāru Blūmu (abi nodarbojas ar piemiņas vietu apzināšanu un izpēti). Viņi regulāri un bieži tiekas ar aculieciniekiem un zinātājiem, organizē pārāpbedīšanu. Nupat Sēlijas pusē, Jēkabpils rajona Aknīstē, iesvētīti nacionālo partizānu Brāļu kapi, kas atklāti un izpētīti, pateicoties apvienības darbam. Te zemes klēpim atdotas

sešu nesen atklāto mirstīgās atliekas. V. Staris un G. Blūms bija ieradusies uz piemiņas brīdi, pa ceļam apmeklējot Nautrēnus, pieminēkli vidusskolas pagalmā, citas vietas. Apvienība, kas atrodas Rīgā, uzņēmusies svētīgu darbu – izpētīt vietas, kur apbedīti nacionālie partizāni, gatavo arhīvu un lūdz atbalstu no visiem, kam ir kādas ziņas.

Kopā ar viņiem šajā ceļojumā bija devies 15 gadus tapušās grāmatas "Mazā Zemgalē laikmetu griežos" (sava novada notikumi no 1535. gada līdz šai dienai) autors Jānis Būmanis. Kāpēc tāds nosaukums Preiļu rajona Rudzātu pagastam, autors skaidro: "Kad 1936. gadā iesvētīja pamatskolu, Izglītības ministrijas pārstāvis svinīgajā aktā teicis, ka te tiešām esot maza Zemgalīte. Otrs moments –, pētot arhīvu dokumentus, atklājās, ka 80 procenti pagastā ir lielas un vidējas saimniecības, kas raksturīgas bagātajam Zemgales novadam, un trešais – to, ka Rudzāti bija bagātākais pagasts Latgalē, apstiprina arī padomju laika arhīvi, kad šeit bija vērojama liela pretestība padomju varai, pastāvēja tolaik tā sauktās 66 kulaku saimniecības, kas bija 10,4 procenti, kad visā Latvijā tādu bija tikai 3,4 procenti. Okupācijās tiešās represijās cieta 44 procenti iedzīvotāju, bet, ieskaitot arī ģimeņu locekļus, – 80." ▽

Īsās dienas nogales tumsā iespaidīgi izskatījās mītiņš pie Vārkavas pagastnoma. Dalībniekus no lieveņa uzrunāja pašvaldību vadītāji Antons Znotiņš (no kreisās), Astrīda Spuriņa un Artūrs Štagars

Valdis Staris (no kreisās), ozolkoka krusta veidotājs galdnieku saimniecības "Klapari" īpašnieks Timofejs Terentjevs, Jānis Būmanis, aizmugurē – Gunārs Blūms pie Vārkavas Baltā krusta